

نیفتصاب: چه کیکی کوشنده له جهنگدا¹

وهگرانی له نینگلیزییهوه: که ژال همه رهشید

kazhalh@yahoo.com

له دارفوری روژناوای سودان کچانی خوار ته مه نی 8 سال به شیوهیه کی روتینی نیفتصاب دهکرین.

ژنیک وهسفی نهو مهینه تیه دهکات له کاتی هیرشی (نیفتصابی به کومه لدا) بویان که هه ندیکیان منال بوون.

• ژنانی دووگیان ناچار دهکران به به جیهیشتنی کورپه کانیان که له نه نجامی نیفتصاب کردنیانه وه له دایک ببون.

جه نجه وید هیرشی سیکسی کردوه ته سهر ژنان له هه موو ته مه نه کان و ته نانه ت ژنانی دووگیانیش.

کاتیک دادگای نیو دهوله تی له (Hague) ناماژهی کرد به (دهست دریژی سیکسی-نیفتصاب) وهک تاوانیکی جهنگ له نه فریقا ووتی " نه مه نهو قوربانیا نه یه که وای ده بیننه وه که حوکی کوشتنیان به سهردا براوه.

(Stephen Lewis) نمایندهی نه ته وه یه کگرتوه کان سه بارت به (HIV/AIDS) له نه فریقا ده لیت: " نیفتصاب وای لیهاتوه نهک ته نها تاوانیکی جهنگه، به لکو هه لبراردی تاوانه گانه. " نهو که سانه ی که تاوانی نیفتصاب نه نجام ده دن خویان ده یانزانی که نه خوشی نایدزبان هه یه بویه نه م تاوانه ده بیت به شیوهیه کی جیاوازو تاییه ت سهر کریت.

له رواندا، جمهوریته تی دیموکراتی کونغو، سیرالیون، ههروهه وولاتانی تری نه فریقی سهدان هه زار ژن نیفتصاب کراون به شیوهیه کی ریگه بو خوشکراو له لایه ن پیاوانیکه وه که زور به دنیا ییه وه ده یانزانی که هه لگری (HIV)² که ده بیته هوی نه خوشی نایدز.

کومه له ی خیرخوازی وای هه لسه نگاندوه که زیاتر له 3\1 نیفتصاب چیه کان که به شاداریان له جینوساید کردنی رهواندا دا کردوه خویان به و قایرۆسه توش ببون.

هه رچه نده نغتصاب خوی وهک تاوانیکی جهنگ ناماژهی پیکراوه له لایه ن "دادگای جنائی نیو دهوله تی" له (Hague) له سالی 1996 دا که چی هیشتا ماده یه کی یاسایی وابسته له به رامبه ر بلاو کردنه وه ی عمدی نه خوشی کوشنده ی نایدزدا نی یه.

(Lewis Former) نیردراوی که نه ددی نه ته وه یه کگرتوه کان که نه م هه فته یه دنیردریته وه بو نه فریقا بو چاوگیرانه وه به پرۆسه ی چاره سهر کردنی نایدزدا ده لیت: "قوربانیه کانی نیفتصاب له نه فریقا به زوری له ناوچه فقیر نشینه کاندان که هه له اتن و ده ربازبونیان زور قورسه چونکه له ناوچه کانی جهنگ دا ده ژین. کاتیکیش توش ده بن به نه خوشیه که ش له راستیدا هیچ شانسیان نیه له که یشتنی یارمه تی پیمان، بویه سهر نه نجام نه وانه ده مرن.

ریکخرای لیبوردنی نیوده وه له تی ده لیت: له دارفوری روژناوای سودان کچانی خوار ته مه نی 8 سالن به شیوهیه کی روتینی نغتصاب دهکرین و وهک کویله یه ک فشاریان بو ده هینریت بو مه رامی سیکسی له لایه ن جه نجه ویدو میلیشیا عه ره به کانه وه له که مپینی هه له تی پاککردنه وه نه ژادیدا که و باوه له لایه ن حکومتی سودانه وه پشتیوانی لیکراوه. حکومتی سودان دانی به وودا نه ده نا که پشتیوانی میلیشیا عه ره به کانی کردبی له شه ری خویدا دژی نه یاره کانی له دارفور کاتیک شوانکاره عه ره به کان و جوتیاره ره ش پیسته کان هاواری ناره زایه تیان له دژی به رزکردبوه وه به دریژیایی چهنه سال.

یه کیك له ژنه رزگار بوه دارفوریه کان له لیکولینه و هیه کی نه منستیدا ده لیت: جه نجه وید نه ژنوی هه نندیک له ژنان و کچانی شکاند بوو تا ریگه ی له هاتنیان لی بگریت. هه رچه نده پیاوان ژماره ی گه وری نه و تاوانانه بیک دهینن به لام نه منستی ده لیت: " چه نندین را پورت گوزارشت له وه ده کن که ژنانی گورانی بیژی جه نجه وید که ناسراون به (Hakama) که په یوه نندیان کردوه به میلیشیایا کانه وه له ده ورانی هیرش و نیغتصابه کاند هاندیریان بون و نه و پهری سوکایه تی و بی حورمه تیان به قوربانیه کان ده کرد له گهل تانه و ته شهر دان به نه ژادو ره چه نه کیان.

به هو ی نه و عه یب و عارو سه رشوریه کومه لایه تی یه ی که وابه سته یه به نیغتصابه وه نه منستی چه نندین قوربانی تری لیست کردوه ته سه ر ژماره ی تاوانه کان کاتیک که قوربانیه کان ناویرن نارام و ته حه مولیان بشکینن سه بارت به و هیرشه سیکسیانه بو سه ریان. به لام سه ده های تر داستانی دل ته زین ده گیر نه وه له باره ی به سه ره اته کانیان که ته نها بریتی نه بوه له نیغتصاب کردن به لکو هه روه ها نه شکه نجه دان و کوشتنی نه ندامانی خیزانه کانیان له لایه ن میلیشیا عه ره به کانه وه. هه نندیک له و ژنانه دهین که پیاوه سپی پیسته کانی ناو میلیشیایان پیاوان ووتوین که نیوه به تاییه تی مه به ستن چونکه رهش پیستن.

را پوتی رژی دوو شه ممه ی نه منستی ده لیت: " نه م جه وه تر سناک و زور درندانه یه له لایه ن ته وای گروپه کانی ناو دارفور وه وا نیشان دراوه که نمونه و شیوه ی سزا دان بیت بو نه و دانیش تونه ی که له دژی حکومتی مه رکه زی راوه ستاون. هه روه ها را پورته که ده لیت که جه نجه وید هیرشی سیکسی کردوه ته سه ر ژنان له هه موو ته مه نه کان و ته نانه ت ژنانی دوگیانیش.

ژنیک له دئی (Garsila) ده لیت: " من له گهل ژنیک تریا بووم که ناوی (نه زیزه) ه بوو ته مه نی 18 سال بوو نه و ده ردی دنی خوی بو هه لرشتم نه و شه وه که رفیندرا بووین. " نه و دوو گیان بوو دواتریش کورپه که یان کووشت چونکه ده یان ووت " مناله که ی له دوژمنانه. "

یه کیکی تر شایه دی نه وه ی ده دا که ژنان به کوشتنی کورپه کانیان به پیش چاوی خو یانه وه ، سزا ده دران کاتیک ده یانوویست هه لبین. هه نندیک ژن ده یانووت که به لیدانی زور تووند که مه به ست قاچ شکاندنیان بوو ریگه یان لیگراوه هه لبین.

یه کیکی تر له و قوربانیا یینه وه سفی نه و مهینه تیه ده کن له کاتی هیرشی (سیکسی به کومه ل) دا بو یان که هه نندیک یان منال بوون. ژنیک له دئی (Silaya) که له گهل 8 کچ و ژنی تر دا گیرا بوون ده گیر تیه وه: پاش 6 روژ هه نندیک له کچه کان به ره للا کران ، به لام نه وانیه تر که له 8 سال منالتر بوون له وئی ده ست به سه ر بوون. 5-6 پیاو یه ک له دوا ی یه ک هه موو شه و نیمه یان نیغتصاب ده کرد له ماوه ی 1 سه عات دا له و 6 روژ ده دا.

نه منستی ناوی 50 ژن و منالی دابوو که له و کاته وه ی رفیندرا بوون بی سه رو شوین بوون به بی هیچ زانیاریه ک له باره یانه وه. هه روه ها نه منستی ده لیت: نیغتصابه کان به زوری به دوا ی هیرشی شه ره کاند هاتوه له دیه اته کانی دارفور چونکه ژنان به ناسانی ده ستیان به سه ردا ده گیرا له لایه ن جه نجه ویده وه.

ژنان له دارفور به ناسانی ده ستیان به سه ردا ده گیرا بو بی حورمه تی پیکردنیان ، وه ژنان ناسانتر ده ست به سه ر ده بوون له و زه مینه چه کداری و جه نگیه دا ، چونکه نه وه ژنانن به رپر سیارن له سه ر په رشتی کردنی منالان و نه ندامانی تری خیزان. ژنان خزمه تچی سه ره کی خیزانن که وایان لیکراوه له بارتربن بو بریندرا بوون و هیرش کردنه سه ریان له کاتی هیرشه جه نگیه کاند ه. ژنان بو یه به زوری یه که م هیرشیان کراوه ته سه ر له کاتی هیرشه جه نگیه کاند ه چونکه نه وان نزیک ترن له ناو دیه اته کان له به راورد به پیاوان که زیاتر مه یلی کو بوونه وه له جیگای دورتر له ناوای و دیکان ده کن.

را پورته که ی نه منستی ده لیت به هو ی به رده وای نه و سوکایه تی و بی حورمه تیانه له و ناوچه یه دا ژنان چه ند قات زیاتر له پیاوان له ژیر چاودیریدان له نیو دیه اته یه کان و هه روه ها له نیو په نا به راندا. هه روه ها را پورته که ده لیت ژنان هیرشیان کراوه ته سه رو نیغتصاب کراون له کاتی قه تل و عامکردنی دیه اته کان و که مپه کان و نه و کاتانه ی که به شوین جیگایه کدا ده گهران تیا بجه وینه وه.

